

ADAPT KLETSKAARTJES

Over deze kaartjes

Deze kaartjes nodigen uit om samen in gesprek te gaan over differentiëren: hoe doe jij dat in jouw klas? Er is niet één juiste manier — elke leerkracht en elke klas is uniek. Het gaat om het maken van bewuste, beredeneerde en betekenisvolle keuzes over wat je doet, waarom en voor wie. De vragen zijn gebaseerd op het ADAPT-instrument en het boek Differentiëren in 5, 4, 3... Daarnaast bevat de set zes vragen (blauwe kaartjes) die zijn geïnspireerd op de Differentiatiedilemma's vanuit het Fontys project 'Waarderen van Diversiteit' (zie <https://edu.nl/tbndb>)

Hoe gebruiken?

Gebruik de kaartjes om individueel of samen te reflecteren en van elkaar te leren. Je kunt ze inzetten voor:

- Zelfreflectie: denk na over je eigen aanpak.
- Gesprekken met collega's en stagiairs: deel voorbeelden, ervaringen en inzichten.
- Visieontwikkeling: bespreek jullie opvattingen om tot een gezamenlijke visie te komen.

Hoe heb jij vandaag in de rekenles rekening gehouden met de verschillen tussen leerlingen?

Om effectief te differentiëren in je klas heb je heel veel kennis nodig. Denk hierbij aan kennis over je leerlingen, de leerlijn, vakdidactiek en inzicht in mogelijke misconcepties.

Waar zou jij meer over willen weten?

Bij wie zou je wel eens in de klas willen kijken en waarom?

Welke schoolafspraken hebben jullie over het gebruik van specifieke rekentaal, strategieën, symbolen...?

Wanneer heb jij voor het
laatst instructie aan de
verrijkingsgroep gegeven?
Hoe zag die instructie eruit?

Hoe heb jij de leerlingen die weinig moeite hadden met het behalen van het lesdoel vandaag uitgedaagd en betrokken bij de klassikale lesonderdelen?

Hoe betrek je leerlingen bij de doelen voor een periode of blok? Informeer je ze hierover? Hebben ze daar zelf inspraak in? Zo ja, hoe doe je dit?

Welke bronnen gebruik je om onderwijsbehoeften van leerlingen in kaart te brengen bij het begin van een periode of blok?

Wanneer, hoe en met wie sta jij stil bij de komende periode? Bereid je een periode of blok voor of kijk je vooral per les? Wat kan het opleveren om een blok of langere periode voor te bereiden in plaats van alleen de les?

Met welk rekendoel of onderwerp hebben sommige leerlingen bij jou in de klas nog moeite, terwijl dat niet meer aan bod komt in de methode? Wat doe je hiermee?

Hoe organiseer je
instructiemomenten in de klas?
Hoe zorg je ervoor dat je alle
leerlingen voldoende aandacht
geeft? Lukt dat altijd?

Hoe heb jij vandaag het wat
én waarom van het lesdoel
duidelijk gemaakt voor
leerlingen?

Op welke manieren heb jij
vandaag je instructie en de
verwerking afgestemd op
verschillen tussen leerlingen?

Hoe zag jouw intensieve
instructie er vandaag uit?
Hebben deze leerlingen ook
het lesdoel behaald?

Wanneer heb je voor het laatst een keuze die een leerling maakte 'bijgestuurd', bijvoorbeeld omdat een leerling geen instructie wilde volgen, terwijl dat volgens jou wel nodig was, of andersom?

Hoe heb jij vandaag
voorkennis van leerlingen
geactiveerd en
geïnterpreteerd? Wat heeft
dat je opgeleverd?

Hoe heb jij de rekenles van vandaag betekenisvol gemaakt voor leerlingen? Kun je daar concrete voorbeelden van geven?

Heb jij vandaag bij álle leerlingen hun voortgang en begrip gemonitord, tijdens instructie én verwerking? Hoe heb je dat gedaan?

Wat voor misconceptie of fout ben jij onlangs tegengekomen bij een leerling? Had je meteen door wat erachter zat?

Welke instructiegroepen had je in je lesvoorbereiding voorzien?
Bleek tijdens de les ook dat deze indeling passend was? Op basis waarvan heb je dat besloten?

Hoe heb jij vandaag de rekenles afgesloten? Hoe was dat voor je leerlingen?

Hoe heb jij elke leerling in
jouw klas laten merken dat je
hoge verwachtingen van hen
hebt?

Op welke verbale en non-verbale signalen let jij, om te bepalen of leerlingen actief betrokken zijn en de stof begrijpen?

Had je vandaag aan het einde van de les een goed beeld van of de leerlingen de doelen hebben behaald? Op basis waarvan heb je dat beeld gevormd?

Leeruitkomstendilemma

Streef jij ernaar dat elke leerling eigen leerdoelen en een eigen tempo volgt, óf vind je het belangrijker dat (bijna) iedereen op hetzelfde moment dezelfde doelen bereikt? Waar baseer je die keuze op?

Ondersteuningsdilemma

Moeten alle leerlingen op school evenveel ondersteuning krijgen, of geef je bewust méér aandacht aan kinderen die thuis minder hulp krijgen? Hoe weeg je dat af?

Groeperingsdilemma

Werk je liever met homogene niveaugroepen of juist met heterogene groepen? Welke effecten zie je daarvan op het zelfvertrouwen en leerresultaat van je leerlingen?

Begaafdheidsdilemma

Vind je dat meer- of hoogbegaafde leerlingen vooral in de eigen klas uitdagend onderwijs moeten krijgen, of profiteert iedereen als zij (deels) naar een plusklas gaan? Waar zie jij de grootste meerwaarde en voor wie?

Inclusiviteitsdilemma

In hoeverre vind jij dat voor alle kinderen plaats moet zijn in het regulier onderwijs? Wanneer is speciaal onderwijs de betere plek?

Aandachtsgebiedendilemma

Hoe verdeel je lestijd en aandacht
tussen cognitieve vakken,
persoonsvorming en burgerschap?
Wat doe je als die doelen met elkaar
concurreren?

ADAPT Kletskaartjes

Gebaseerd op het ADAPT-instrument (Keuning, Van Geel & Dobbelaer, 2022) en het boek Differentiëren in 5, 4, 3... (Keuning, Van Geel & Smienk-Otten, 2021). Differentiatiedilemma's geïnspireerd op Professionaliseringspalet Afstemmen op Diversiteit.

© 2025 — Ontwikkeld door Trynke Keuning (Hogeschool KPZ), Marieke van Geel (University of Twente) en Marjoleine Dobbelaer (HAN University of Applied Science).

Creative Commons BY-NC-SA 4.0.

Herbruikbaar met bronvermelding, uitsluitend voor niet-commercieel gebruik. Afgeleide werken dienen onder dezelfde licentie te worden verspreid.

Aanbevolen bronvermelding: Keuning, Van Geel & Dobbelaer (2025). ADAPT Kletskaartjes.

Meer info: www.matchproject.nl

